

UN MOMENT IMPORTANT PER A AIGUAFREDA: LA NOVA CARRETERA

Història i reflexió

ALBERT DE SICÍLIA CRUELLS I PADRÓS

Tots els pobles tenen moments rellevants i destacats en la seva història; moments, diguem-ne estel·lars, que fan canviar el ritme quotidià i marquen una fita per al futur.

Aiguafreda no és pas una excepció i, naturalment, també els ha tingut a través dels temps. Moments importants han estat: la creació de Sant Martí del Congost (Aiguafreda de Dalt) ara fa prop dels mil cent anys. I més tard, al pas dels segles, la formació del nucli urbà primitiu de Les Ferreries a la vora de l'antic camí ral i vertebrat a l'entorn de la capella de la Concepció l'any 1675, el tricentenari del qual fa poc que vàrem commemorar solemnement. L'Aiguafreda actual, la del pla de la vall, acabava de néixer. Moments importants varen ser la construcció del Pont de l'Abella el 1740 i la carretera actual, amb el Pont Nou, el 1846. L'arribada del tren l'any 1876.

També haurem de destacar la instal·lació de les primeres indústries tèxtils com l'actual Serra i Figueras, successora de la del Sr. Badia en 1870 i més tard «Material Textil S.A.» popularment coneguda per La Fundició el 1920. Un any després arribava l'electricitat. S'operava un canvi important en la vida del nostre poble i una transformació radical en la seva estructura social pel procés industrial que va capgirar, fins llavors, la seva dependència agrícola.

L'edificació de les primeres torres d'estiueig al costat de la nova carretera, a primers de segle, assenyala també un nou aspecte o factor que va configurant el que després serà Aiguafreda: un poble industrial i de segona residència, que, al cap d'uns anys i acabada la guerra civil, es consolida i s'expansiona amb la formació de la zona industrial dels Enamorats: «Filatures Llaudet S.A.» l'any 1952 i després vindrà «FACSA» (fabricació d'aparells elèctrics) i més tard la moderna indústria «MONESAL» de confecció de tovalloles com la seva veïna i homòloga «RITESA», totes dues de gran relleu en el mercat nacional i fins i tot internacional.

Encara que fora del nostre artificiós terme municipal, però vinculades estretament a Aiguafreda i dirigides i portades per la gent del nostre poble, no podem deixar de mencionar les indústries metalúrgiques «PRENSOLAND i TAM.»

Totes les quals, juntament amb molts altres tallers petits i auxiliars, configurem, com dèiem, el caràcter industrial de la nostra població que li dona un alt nivell i activitat de vida.

D'altra banda l'escalada, cap a la muntanya, de les Urbanitzacions del Coll del Pla, Avencó, Enamorats, Serrabanda i Puigsec van modelant, a grans trets, la fisonomia actual d'Aiguafreda i les seves fonts de treball i de riquesa.

La posterior construcció d'importants edificis públics, instal·lacions esportives, escolars, socials, sanitàries i culturals, una millor dotació de serveis i altres millores municipals contribueixen que el poble vagi seguint el seu pas i la seva expansió i el faci cada dia més simpàtic i acollidor.

Demogràficament Aiguafreda sobrepassa els mil habitants en la dècada dels anys 60, per a trencar la barrera dels dos mil deu anys després. En l'actualitat, però, el creixement està una mica estacionat, esperant una nova empenta que ja es comença a palpar.

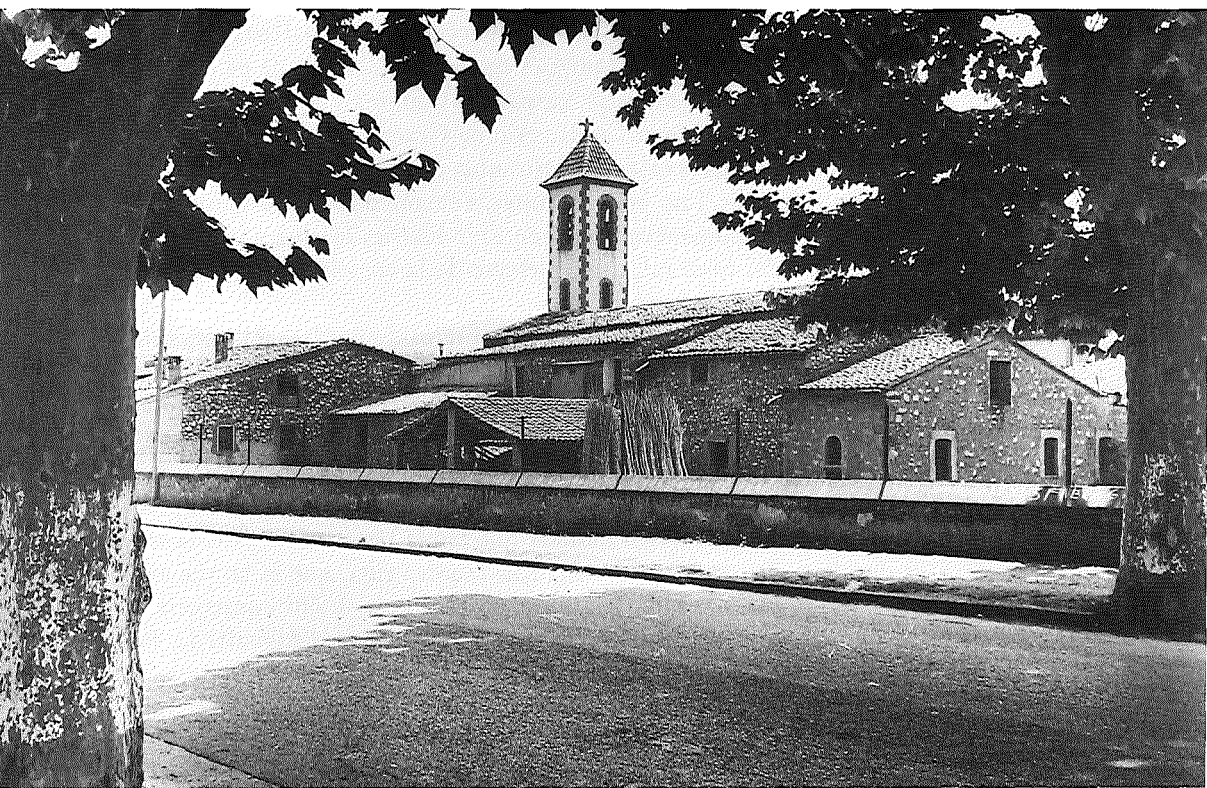
Finalment, en el camp urbanístic, és un fet destacat l'aprovació, en el novembre de 1980, del Pla General d'Ordenació del Municipi, de gran repercussió actual i futura.

I arribem als nostres dies. Avui, estem vivint un altre moment important que marcarà fortament el nostre poble: ens referim a la nova autovia no fa gaire inaugurada i la consegüent desviació de la carretera general de Barcelona a Puigcerdà, que ha deixat de passar per dins de la població.

I la nostra reflexió inevitable és aquesta: Què passarà amb la nova carretera? Quina repercussió tindrà per a Aiguafreda? Com serà el seu futur immediat?

Fent una mica d'història, hem de recordar que el nostre poble és fill de la carretera. Va néixer i créixer al seu costat.

Tots sabem que aquella antiquíssima ruta de comunicació, que segurament ja existia abans de ser una via romana, va convertir-se després en camí ral. I passava pel carrer nou i la plaça de l'Abella. Entrava a Aiguafreda travessant el Congost a l'altura de la Font de Can Banyeta i enfilava l'actual carrer del Pont, seguint per la plaça Major o de l'església per a continuar pel mateix carrer Major. I això ens explica l'existència de tants hostals, com els de l'Abella, Can Met, el de la Plaça, avui casa nº 1, (que va ser el més important), l'hostal de Can Queló i el de La Polla, per acabar a l'hostal d'en Pinós, actualment restaurat i en ple funcionament com en els seus millors temps.

*Visió retrospectiva d'Aiguafreda,
al peu de la carretera N-152.*

A més dels hostals i, a banda i banda del camí o carretera, s'hi instal·len molts ferrers, tan és així que, en els seus primers temps, Aiguafreda era coneguda pel poble de Les Ferreries. I botigues de carniceria, forns de pa i d'altres per atendre els serveis dels viatgers, carruatges i animals, que fan parada i fonda a mig camí de Vic i de la Cerdanya o de Granollers i Barcelona.

S'edifiquen les primeres cases del casc antic, després la capella de la Concepció que, amb els anys, i no poques lluites, s'emanciparà de l'església mare d'Aiguafreda de Dalt. Comencen les primeres indústries familiars i artesanes. I tot això al costat del camí ral, causa i efecte de la creació d'un petit poble que s'hi anava formant i aglutinant.

Les dificultats per a creuar el Congost, sobretot durant les cíclicues riuades, fan que el 1740 es construeixi el Pont de l'Abella, obra molt important en aquell temps i que encara avui podem admirar malgrat haver quedat totalment ofegat per les grans estructures de la nova autovia.

La carretera, però, continuava passant pel petit nucli de l'Abella i el carrer Nou, fins que, en 1846, després de molts problemes i indecisions i comptant amb la pressió i influència de Granollers que temia perdre l'esmentada carretera, es decideix, des de Madrid, construir la nova ruta, que és la que avui coneixem, passant per la banda contrària del Congost. I s'hi construeix el Pont Nou i es desvia i s'aparta de l'Abella i del casc antic d'Aiguafreda. Per a la nostra localitat la construcció, en aquell temps, de la nova carretera, va ser un cop molt fort. Tan vinculat hi estava el nostre poble amb el seu antic camí ral, tants hi eren els seus lligams, que, en un informe d'aquells anys, escrit per l'Administrador de la Casa Baronial d'Aiguafreda dirigit al seu Senyor donant-li compte de la situació del nostre Municipi, en referir-se concretament al seu Hostal de la Plaça, li deia: «En este estado dificilmente se puede utilizar más este mesón, pues resucitarlo otra vez a lo que era antes, importaría la cantidad de 1.703 libras y el provecho que daría sería muy poco proporcional ya que por no pasar la carretera por el pueblo de Aiguafreda ni por delante (del mesón) sino muy lejos (?) de este edificio, debería servir aquel por los solos usos del pueblo y no de los transeuntes y viajeros...».

És ben curiós d'observar que els nostres avantpassats estaven molt preocupats per aquella desviació de la carretera, que, segons l'informe anterior, passava molt lluny i, molt lluny volia dir solament uns cent metres; els que separen el carrer Major i del Pont, de la fins fa poc carretera general.

Si ells pensaven així fa cent quaranta anys, bé ens podem preguntar que pensarem ara nosaltres en semblants circumstàncies. Perquè en realitat, ara sí que passa lluny. Ara sí que Aigafreda ha perdut del tot la carretera. El nostre poble queda ben apartat de la seva antiga via de comunicació i en restarà sol i aïllat.

El canvi ha estat molt destacat. Aiguafreda té ara una nova imatge, un altre tarannà. Ens toca, per tant, viure un moment important en la nostra història actual.

La supressió de la carretera tindrà, indiscutiblement, moltes conseqüències. El gran trànsit, amb els seus perills i inconvenients, han desaparegut. Podrem treure el semàfor. Però la veritat és que tot aquell brogit de cotxes donava vida i moviment al poble. Sense la carretera Aiguafreda queda una mica morta i apagada, sobretot és un fort contrast en aquests primers temps. La vida comercial pot ressentir-se'n si no sabem trobar nous alicients i alternatives. També és cert que poden haver-hi molts avantatges. La vella carretera pot convertir-se en el millor passeig de la població, l'eix principal nord-sud, amb aparcaments i sobretot amb zones ajardinades, noves voravies, modern enllumenat i molts arbres. ¿Us recordeu dels grans plàtans, acàcies i pollancres que fa pocs anys hi tenien? Tocar un arbre de la carretera era la cosa més sagrada del món. Després, de cop i volta, amb l'eufòria motoritzada, va venir la febre arboricida i tots els grans arbres varen desaparèixer. I hem de convenir que Aiguafreda i els seus principals carrers són un desert. El mateix Passeig de Catalunya, és trist i estepari. No s'hi val a dir que ja tenim el bosc molt a prop.

Tornant a la carretera, almenys Aiguafreda no quedarà trossejada per la nova autovia com és el cas del Figueró i fins i tot de la veïna població de Sant Martí de Centelles. Encara que l'encreuament del Congost i l'*escalèxtric* del Pont de l'Abella, no ha estat una solució massa estètica i amb les seves grans estructures de ciment han trencat per sempre la visió tranquil·la d'aquell fons tan bonic de Sant Jaume i l'harmonia dels bellíssims turons del Bertí. Un dels millors paisatges d'Aiguafreda ha quedat malmès i només en restaran les postals antigues i les teles de pintors ben famosos. És el preu que hem hagut de pagar al progrés i a la solidaritat amb els altres pobles que necessitaven vies de comunicació més ràpides i modernes. La destrucció de l'antiga masia del Ponsic, de les primeres del poble, és també un altre punt negre.

En el plat positiu de la balança, hem de dir que Aiguafreda, sense el pas de la carretera general, tindrà més unitat: la carretera era una barrera, difícil de travessar, entre el casc antic i comercial i la seva expansió moderna, amb les seves instal·lacions escolars i esportives situades a l'altra banda. Ara podem passar-hi una mica més tranquils i sense la temença d'abans.

L'Ajuntament està molt sensibilitzat pel problema i té en cartera diversos projectes d'actuació, amb l'estreta col·laboració de la Generalitat i la Diputació. Avui ja estan en plenes obres la reforma i acondicionament: voravies i parterres, nou enllumenat públic i la urbanització de l'antic camp de futbol amb extensos jardins i parc infantil, li donen un aire renovat i atractiu. Con-

vertir Aiguafreda en àrea de serveis de la nova autovia per atreure visitants, és un dels objectius. El nostre poble està a mig camí de Barcelona, Osona i el Ripollès. Pot esdevenir un bon punt de parada i recés. Però caldran moltes iniciatives per a compensar la nova situació. Hem vist, al principi d'aquest escrit, que el nostre poble havia tingut molts hostals. Actualment Aiguafreda és totalment deficitària en aquest important servei. Tenim bons restaurants, però ens manquen fondes i un bon hotel de muntanya. Tota iniciativa en aquest aspecte ha de ser estimulada i ha de tenir suport.

Sigui com sigui, ens toca de viure un moment delicat, un moment de canvi, un moment important en el decurs de la nostra història. És un repte que entre tots hem d'assumir, posant-hi esforç, voluntat i molta imaginació, pensant, per damunt de tot, amb l'esdevenidor d'Aiguafreda. El nostre poble, en aquest moment, s'hi juga el seu futur.